

En nu vertelde hij haar het voorval met de drie matrozen en hoe Stump hem gered had. Zijn mond vloede over van lof over dien jongen, die wel een kleine snuiter was — zooals hij hem noemde — maar in wien toch iets goeds stak. En dit goede wilde hij er met Gods hulp uit te voorschijn halen. Als moeder er niets tegen had, dan wou hij den jongen in huis nemen en voor hem in waarheid een *broeder* zijn. Nu, moeder had er niets tegen. Zij was er zelfs blij mee en maakte met haar zoon plannen voor de toekomst van den armen zwerveling. Den volgenden dag ging zij weer naar het hospitaal, om Stump te zien, maar eerst den derden dag werd het haar vergund hem gade te slaan. Hij was echter nog buiten kennis, ijde en leed aan brandende koortsen. Doch gelukkig herstelde de knaap, en toen zij drie weken later verlof kreeg hem mee naar haar huis te nemen, kende hare vreugde bijna geen grenzen, dankbaar als zij was aan den Heer, die haar het voorrecht had geschonken een wees, een armen zwerveling in haar huis op te nemen.

En sedert dien dag bleef Stump ten huize van Mr. Cox, die er voor zorgde, dat de jongen geregeld ter school ging en wat nuttigs leerde. Stump was boven de huizen

van blijdschap. Zoo goed had hij het nog nooit gehad. Hij droeg geen havelooze kleeren meer, had volop te eten, ging trouw naar school en Zondags met moeder Cox naar de kerk of naar de Zondagschool.

Cox had wel gelijk gehad toen hij zeide, dat er iets goeds in den jongen zat. Door de moederlijke zorgen van juffrouw Cox ontwikkelde zich de knaap zeer voordeelig, en toen hij ongeveer vijftien jaren oud was, bracht de agent hem naar het schip, waarmede hij als scheepsjongen zijne eerste reis naar Oost-Indië zou maken. 't Kostte moeder Cox wel vele tranen bij het afscheid nemen, maar zij geloofde dat God met hem zou zijn.

En God was ook met hem. Hij werd een flink matroos en door woorden en daden toonde hij een dankbaar hart te bezitten, dat vervuld was met liefde voor zijne weldoeners, die zich over hem, den armen wees en zwerveling, ontfermd hadden.

Misschien kan dit ware voorval uit het menschelijk leven menigeen opwekken, om eens te zien of er niet ergens een arme zwerveling rondloopt, wiens lot hij zich kan aantrekken. Het loon daarvoor blijft niet uit. God zegent hem die zich over zulke arme schepsels ontfermt.

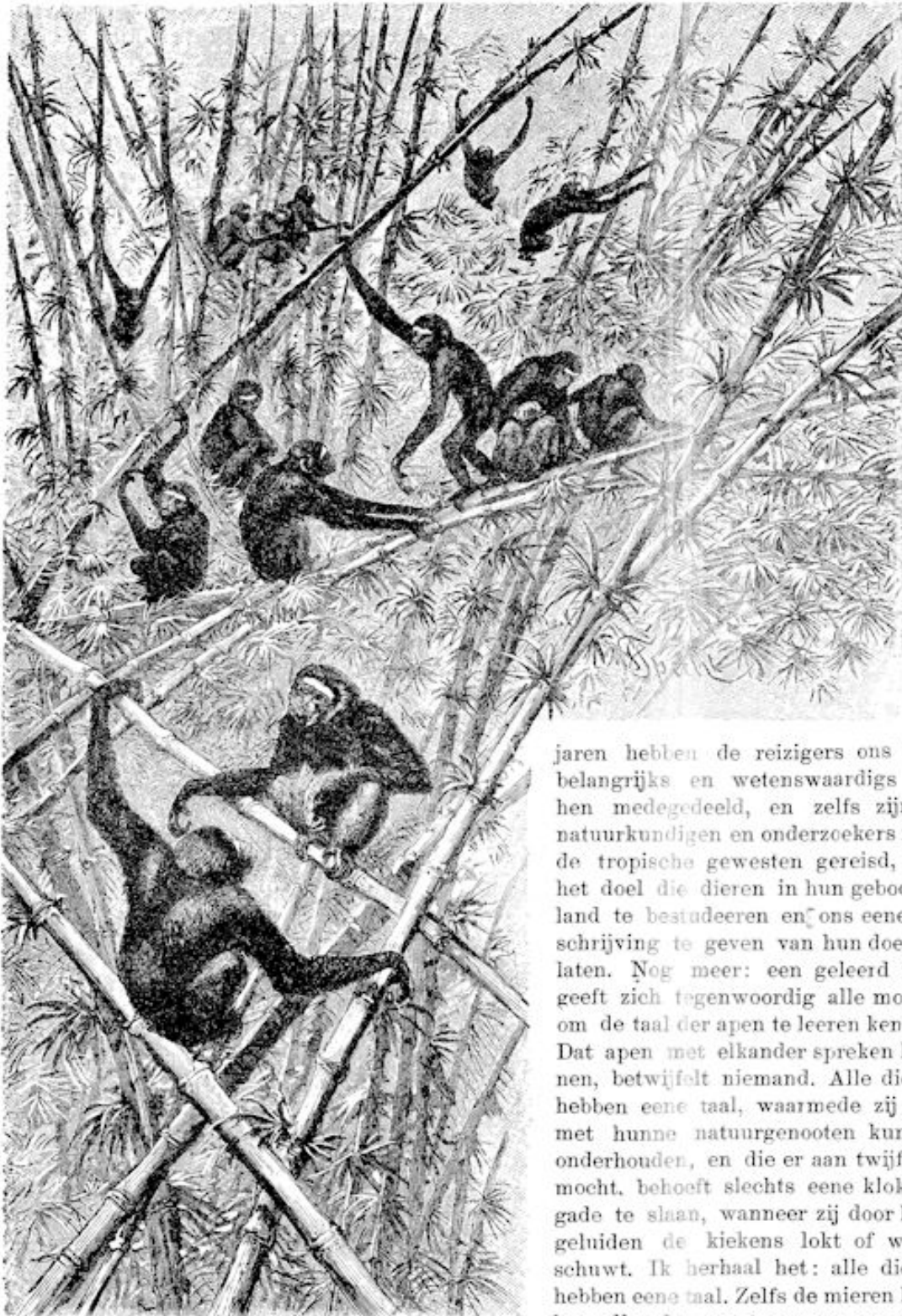
APEN.

Voor zoover ik mij herinner, heb ik in De Vriend des Huizes nog nooit iets over apen geschreven, maar heden ben ik er toe in de gelegenheid, daar mij eenige afbeeldingen van apen in handen kwamen.

Ik kan nu juist niet zeggen, dat ik veel van apen houd. Wel kunnen ze mij een oogenblik boeien door hunne kluchtige sprongen en grimassen, maar toch ligt er voor mij in hun gedaante en houding iets weerzinwekkends. Misschien is dit ontstaan door de pogingen van sommige geleerden, die in de apen de voorouders willen zien van het menschelijk geslacht, 't geen ik ten stelligste ontken, en ontkennen zal, zoolang de

Bijbel ons leert, dat wij — menschen — het evenbeeld Gods dragen en naar Zijne gelijkenis zijn geschapen. Wel wil ik erkennen, dat in het dierenrijk de aap het dichtst bij den mensch komt, maar ik ontken dat de mensch tot het dierenrijk behoort. Er bestaat tusschen menschen en apen nog grooter afstand dan tusschen menschen en engelen, en als er sprake kan wezen van een rijk der engelen, dan moet er ook noodzakelijk een rijk der menschen zijn, die allen uit éénen bloede zijn geschapen.

Niettegenstaande de apen iets afkeerigs voor mij hebben, zijn het toch zeer merkwaardige dieren. Sinds de laatste twintig

jaren hebben de reizigers ons veel belangrijks en wetenswaardigs van hen medegedeeld, en zelfs zijn er natuurkundigen en onderzoekers naar de tropische gewesten gereisd, met het doel die dieren in hun geboorteland te bestudeeren en ons eene beschrijving te geven van hun doen en laten. Nog meer: een geleerd man geeft zich tegenwoordig alle moeite, om de taal der apen te leeren kennen. Dat apen met elkander spreken kunnen, betwijfelt niemand. Alle dieren hebben eene taal, waarmede zij zich met hunne natuurgenooten kunnen onderhouden, en die er aan twijfelen mocht, behoeft slechts eene klokken gade te slaan, wanneer zij door hare geluiden de kiekens lokt of waarschuwt. Ik herhaal het: alle dieren hebben eene taal. Zelfs de mieren hebben elkander wat te zeggen, wanneer

zij op haar rooftocht uitgaan. Ons gehoor is niet scherp genoeg om hare geluiden op te vangen, maar onmogelijk acht ik het niet, dat er nog eens een werktuig of hulpmiddel zal uitgevonden worden, om ook de voor ons nog niet verstaanbare geluiden der lagere dieren hoorbaar te maken. Wat nu de taal der apen betreft, de geleerde van wien ik u daar straks sprak, meent wel degelijk een sleutel tot het aanleeren hunner taal gevonden te hebben, en misschien beleven wij het nog, dat er een dictionnaire en grammaire van de apentaal in het licht verschijnt.

De apen worden door de natuurkundigen in familiën verdeeld, aan wier hoofd staan de Gorilla, de Oerang-Oetang en de Chimpanseé. Dan komen de Gibbons met hunne lange armen, die tot aan den grond reiken; de Magots, onder wie men den *Inuus sylvanus* aantreft, de eenige aap, die in Europa leeft tusschen de ontoegankelijke rotsen van Gibraltar. Voorts telt men nog tot de apen de Lemurs, Meerkatten en vooral de Bavianen, en eindelijk is er een heirleger van groote en kleine apen, die groote rolstaarten bezitten, waarvan zij zich op behendige wijze weten te bedienen.

Een van de grootste, ontembaarste en, in mijn oog, afschuwelijkste apen is de *Gorilla*, van wien de reizigers in Afrika aan de Gaboenrivier, verschrikkelijke dingen weten te verhalen ten opzichte van zijne woestheid en groote kracht. Het is nog niet gelukt een volwassenen Gorilla, die de grootte van een mensch bereikt, levend naar Europa over te brengen. Wel is men er in geslaagd een jong dier meester te worden en naar Engeland en Duitschland te vervoeren, maar zulk een jong dier bezit niets van de wildheid, de brutaliteit en woestheid van een ouden Gorilla, die wanneer men hem in een ijzeren kooi wilde sluiten, kooi en tralies zou doen trillen onder zijn geweldige klauwen. Een jonge Gorilla is ook niet bestand tegen ons klimaat en sterft spoedig aan longziekte. Hoewel 't waarschijnlijk is, dat deze aap reeds bij de Karthagers bekend was, is hij echter eerst in 1847 door den zendeling Savage in de dichte wouden van Afrika ontdekt. Evenals vele andere apen leeft hij gezellig, heeft een

wijf en jongen, die hem overal volgen. 't Is nog niet uitgemaakt, of hij zich een woning bouwt, maar wel dat hij in de hoogste boomen huist.

In kracht en woestheid evenaart hem de *Oerang-Oetang*, een dier, dat Borneo bewoont en door de natuurkundigen *Pithecus satyrus* L. genoemd wordt. De inboorlingen noemen hem Oerang-Oetang, 'tgeen in hunne taal wil zeggen: de wilde man uit het woud. Hij is, behalve zijn aangezicht, geheel met roodbruine haren bedekt en heeft bijna de grootte van een klein mensch. Zijne armen zijn zeer lang, en schoon hij traag is van natuur, kan hij, als hij vervolgd wordt, groote sprongen maken en klautert van den eenen tak op den anderen, waar hij zich in het dichte loof verbergt. Hij is ontzaglijk wreed en sterk. Als een krokodil hem aanvalt, krabt hij hem de oogen uit en scheurt groote stukken vleesch uit zijn lijf. Soms tracht een groote slang hem dood te drukken, maar dan bijt hij haar midden door en verbrijzelt haar kop. Op zeke ren dag gaat een inlander door het bosch en ziet een Oerang-Oetang, die zich aan een bron laaft. Gewapend met een speer, wil hij het dier doden. Maar de Oerang-Oetang springt op hem toe, breekt de speer midden door, omvat den man, drukt hem tegen zijn lijf en rukt hem de ingewanden uit het lichaam. Verschrikkelijk, niet waar? Even als bij den Gorilla is het tot dusver niet gelukt een volwassenen Oerang-Oetang naar Europa over te brengen. Wel wordt soms een jong dier gevangen en herwaarts gezonden, maar om een kwijnend leven te leiden en spoedig te sterven. De bekende reiziger Wallace had een jongen Oerang-Oetang gekocht van een inboorling. Het dier was slechts een paar dagen oud en moest behandeld en gekoesterd worden als een bakerkindje. 't Liefst werd het op de armen gedragen, maar wanneer de heer Wallace hem in een kribbe of op een bed van mos wilde leggen, begon hij vreeselijk te schreeuwen en zette een gezicht, om er bang van te worden. Slechts drie maanden bleef het dier in leven.

't Is merkwaardig dat de dieren niet lachen kunnen. Wel kunnen zij teekenen geven,

dat zij vergenoegd of blijde zijn. Gij kunt het aan uw hond wel zien of hij vroolijk dan wel treurig gestemd is. Maar lachen, hartelijk lachen kunnen de dieren niet. En toch heb ik eens een Oerang-Oetang zien lachen. Maar zoo oud ik word, zal ik dat lachen nooit vergeten. Ik was in de diergaarde te Frankfurt, en de oppasser bracht mij bij het verblijf van een jongen Oerang-Oetang, die ongeveer zoo groot was als een kind van zes jaren. De oppasser had hem cenige kunst-

hoort ook tot de familie der Oerang-Oetangs en is gemakkelijk te temmen. Hij is zachter van inborst dan zijn natuurgenoot en bewoont de bosschen van den Congo en Guinea. Jong gevangen kan men hem veel leeren; zelfs is het gelukt hem te leeren tellen tot vijf. In de bosschen leven zij gezellig en gaan gaarne op roof uit, dat is, zij plunderen de tuinen en aankweekingen der inboorlingen en gaan hierbij met oordeel te werk. Zij zetten namelijk schildwachten uit,

jes geleerd. Wanneer het dier b. v. zijn maaltijd hield, dan bedekte het zich met een servet, om niet te morsen; gebruikte mes en vork, en at en dronk zoo fatsoenlijk mogelijk. Om hem, daar hij neerslachtig was van natuur, wat op te vroolijken, kittelde hem de oppasser onder de armen en toen begon de Oerang-Oetang te lachen. Maar wat was dat voor een lachen? Als de duivel ooit lacht, dan heeft dit dier het van hem afgezien. 't Was een afgrijpselijke, satanische lach, en ik moest mij omkeeren, daar ik het niet langer kon aanschouwen.

De *Chimpanzé*, (*Pithecus troglodytes*) be-

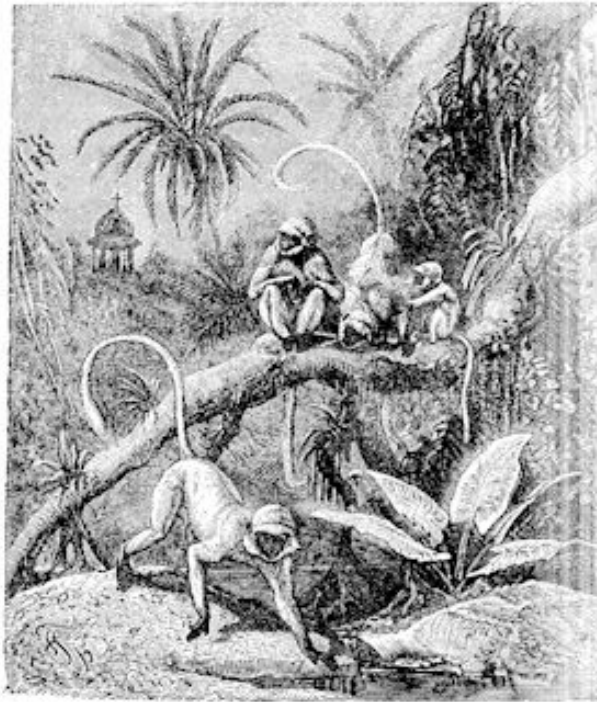
die hen moeten waarschuwen als er onraad is, 't geen ook door andere apensoorten geschiedt. Op plaat 2 ziet gij eene bende, die door de wachters gewaarschuwd, de vlucht neemt. Meer dan eens werden *Chimpanzé's* naar Europa overgebracht, en eenige jaren geleden was er zulk een dier te zien in den Zoölogischen tuin te Amsterdam. Toen ik het zag was de *Chimpanzé* zijn einde nabij. Hij lag in een hoekje van zijn kooi, bedekt met een dikken wollen deken, te sterven. 't Was akelig om te zien.

De *Gibbons* of Langarmapen (*Hylobates*) bewonen de Sunda-eilanden en Sumatra. Zij

soort van Bavianen voor heilig verklaard hebben en hen vereeren. Deze soort ziet gij afgebeeld op plaat 4. Gij zult zeggen: wat is het dom van die menschen, om apen te vereeren en als heilig te beschouwen! En wanneer gij dat zegt, hebt gij gelijk. Maar dank dan daarbij God, dat gij geboren zijt in een land, waar u door uw ouders en onderwijzers geleerd wordt, niet het schepsel maar den Schepper te eeren en te aanbidden. Bid Hem tevens, dat Hij mannen uitzendt, om

zijn staart in de holte. De krabben, boos hierover, knijpen met hunne scharen in dat eindje, en de aap laat dit geduldig toe, totdat hij voelt, dat er zich drie, vier aan zijn staart hebben vastgeknepen en — haalt ze nu met een ruk naar boven, waarna hij ze lekkertjes oppeuzelt.

Er zijn ook apen, die dol veel van honig houden, maar bang zijn voor den angel der bijen. Wat doen ze nu, om zich van de honigraten meester te maken, die zij ergens in een

aan die arme, onwetende menschen het Evangelie te verkondigen, en doe uw best geld te verzamelen opdat Zendingen kunnen uitgezonden worden.

Mij dunkt, nu heb ik u voor heden genoeg verteld van de apen. Toch wil ik u nog een paar voorbeelden mededeelen van hun slimheid en overleg. Op Java leeft een aap, die zeer verlekkerd is op krabben, kreeften, mosselen, schelpen en dergelijke dieren. Om deze machtig te worden gaat hij dikwijls naar het zeestrand, en wanneer hij krabben en kreeften ziet, die zich voor de hitte des daags in het zand verbergen en daarin eene holligheid maken, steekt hij het eindje van

boomholte gezien hebben? Wanneer er twee apen zijn, dan bedekt een van hen den ander met eene soort van roode klei. Geen plekje blijft onbedekt behalve de kleine grijze oogen. Weldra wordt de klei op het lijf van den aap zoo hard als een steen, waardoor geen angel kan heendringen, en nu gaat hij op den boom af, terwijl zijn makker zich ergens schuil houdt. Zoodra de bijen den indringer zien, vallen zij woedend op hem aan en trachten hem te steken. Maar tevergeefs. De aap tast met zijne versteende pooten naar de honigraten, haalt ze uit den boom en spoedt zich daarna naar zijn bondgenoot, met wien hij den roof deelt en die hem ook van de klei verlost.